

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Traversele

Producătorii de traverse din România se plâng, că această ramură a industriei se află pe punctul de a dispărea. Ei nu se plâng, că stejarul în Ardeal nu ar crește cu aceiași intensitate ca în alți ani, când comerțul lui era în plină vigoare. Deci natura cu nimic nu a încetat din producțiunea ei anuală obișnuită, însă regiunea industriei traverselor se datorează sistemului nostru rău de guvernământ de stat, actualmente reprezentat prin direcțiunea generală C. F. R.

Nu este de loc justificat atitudinea dărză și de rea credință manifestată de CFR față de producătorii de traverse, care nu le face decât șicane infinite obligându-i astfel să aștepte disperată și cu magaziile supraîncărcate acțiunea de faliment ce li se va putea intenta în orice moment. Istoria acestei industrii poate servi drept simbol felului de evoluție a economiei române din timpul din urmă. Principiile de consolidare în practică au un aspect cu totul divers de cel atât de mult trâmbițat. Traversele vieții economice din România, cari constituiesc baza oricărui lucru activ și productiv din țara aceasta, sunt de-o rentabilitate insuficientă și mizerabilă, ca a tot ce-i făcut din stejar.

„Noblesse oblige” este numai atunci, când rezolvarea crizei va fi în funcțiune de legile nemodificabile ale vieții dinamice. Nu se poate ierta însă, când în măsurile legislative ce privesc această industrie se introduce arbitrajul. În nici un caz, cu tot spiritul de adversitate de care este animat CFR, acesta nu poate susține că n'are nevoie de traverse sau vrea să-și acopere deficitul prin o modalitate de violență și forțare a producătorilor la un paș critic. Cu titlu de „memento” atragem atențiunea reprezentanților asupra situației actuale tragice a traverselor. Nu e nevoie de sacrificii decât de o bunăvoință în aprecierea lucrurilor, mai ales când e vorba de etapa primă a consolidării economice a țării, Viața comercială și industrială ca și toată viața economică a României nu mai poate suporta o politică economică a bunului plac. Aceasta reese și din istoria tragică a traverselor din România.

Negocierele române la consorțiul german Otto Wolff

pentru furnituri de materiale de căi ferate
în valoare de peste 4 miliarde lei

De la corespondentul nostru din București

După cum aflăm din sursă competentă între guvernul român și „UZINELE DE OTEL UNITE” (Stahl-Union Export) și firma Otto WOLFF, autorizată pentru executarea exporturilor spre România, se urmează de aproximativ un an de zile negocieri cu privire la furnizarea în special de materiale de cale ferată, în valoare de peste 100 de milioane mărci aur.

Negocierile preliminare sunt aproape terminate, totuși perfectarea afacerii atârână de realizarea cunoscutului credit de mărfuri în sumă de 200 de milioane de mărci, privitor la care guvernul român negociază de asemenea de multă vreme cu mai multe mari bănci germane și pentru care se intenționează o garanție a Reichului într-o formă ale cărei amănunte nu sunt încă cunoscute până acum.

După ultimele știri aflate în cercurile guvernamentale, aceste negocieri de împrumuturi ar fi intrat acum într'un stadiu acut și, deși se știe, că în ce privește cercurile românești, acestea înclină spre o apreciere extrem de optimistă a șanselor împrumuturilor, se crede totuși și în cercurile informate de aci, a se putea compta pe o apropiată realizare a afacerii de furnituri.

Pe lângă furnitura de șine, traverse și alte materiale de construcție de către „Uzinele de oțel reunite”, e vorba să se facă și mari comenzi de vagoane și locomotive, în privința cărora s'ar și fi început tratative cu diverse firme germane.

A român guvern 4 miliard lei értékű vasutianyag szállításáról tárgyal a berlini Otto Wolff céggel

A C. F. R. a Stahl-Union-Exporttól talpfa,
sin- és építkezési anyagot akar vásárolni a
C. F. R. beruházására

Biztos forrásból nyert értesülésünk szerint a román kormány és az „EGYESÜLT ACÉL MŰVEK” (Stahl-Union Export) továbbá a románia felé irányított import lebonyolításával megbízott Otto WOLFF berlini nagy cég között több mint egy éve beható tárgyalások folynak a CFR eszközlendő különböző speciális anyagszállításra vonatkozólag, mintegy 100 millió aranymárka értékben.

A prelimináris tárgyalások kedvező körülmények között befejeződtek, a megállapodás végleges aláírását azonban különböző akadályok miatt nem lehetett perfektuálni.

A szerződés aláírása addig nem is fog megtörténni, amíg a Reichsbank által garantált 200 millió márkás külföldi kölcsönt meg nem kapta Románia a külföldi Tőkecsoportoktól.

Kormánykörökben remélik, hogy a CFR kölcsöne a közeljövőben a megvalósulás stádiumában fog jutni. Az „Egyesült Acél Művek”-től eszközölt sin és talpfa, továbbá építkezési anyag megrendelés mellett, szó van arról is, hogy a kormány vagonokat is mőzdonyokat fog rendelni különböző német cégektől, amelyek hajlandóna kfognak mutatkozni, a C. F. R. beruházási akciójukban való részvételre.

A talpfa

A romániai talpfatermelők kétségbeesetten panaszkodnak, hogy ezt a fontos iparágat az összeomlás komoly veszedelme fenyegeti. Nem azért panaszkodnak, mert az erdélyi tölgy nem terem ugyanolyan intenzivitással, mint ahogy az akkor törtétt, amidőn a romániai tölgy- és talpfatermés virágzó korszakát élte. A természet tehát nem hagyott ki produktivitasából, az államkormányzat azonban, amely ez esetben a CFR. vezérigazgatóságán keresztül képviselteti magát, igenis kihagyott, különösen a mi a produktivitást illeti.

Mert a talpfatermelők panaszából kitűnik, hogy az iparág megrontója az államvasutak vezérigazgatósága. Érthetetlen okból ugyanis nyakas és valószínűleg tendenciózusan rosszindulatú politikát üzve, kimondottan arra törekszik a CFR. vezérigazgató, hogy sikanériákat szerezzen a talpfatermelőknek, akik felhalmozott raktárokkal kénytelenek bevárni az összeomlás gyásznapját.

A romániai talpfa historikuma szimbolikus keresztmetszét nyújtja Románia gazdasági életének. A konszolidációs elvek a gyakorlatban egészen másképen néznek ki, mint ahogy azt beharangozzák. Románia gazdaságpolitikai életének talpfái, amelyek alapját képezik mindennek, ami aktív és produktív lehetne ebben az országban, mind ilyen gyenge rentabilitásuak, akárcsak a tölgyből készült talpfa.

Nobles oblige akkor, amikor a gazdasági krízis eredője a gazdasági élet dinamikájának megváltoztathatatlan törvényeiben gyökereznek. Nem lehet parodont mondani azonban akkor, amidőn szabotázsszerűen döntenek romlásba ipari és kereskedelmi ágazatokat.

Mementóként idézzük az államkormányzat reprezentánsainak emlékeztetőbe az aktualitás pillanataiban a romániai talpfa tragikomikus történetét. Nem áldozatokról van szó, hanem jóindulatu belátásról, amely első etape-ja a gazdasági élet konszolidációjának. Az erősza- kos és nyakas gazdaságpolitikát nem bírja tovább elviselni Románia kereskedelmi, ipari és pénzügyi élete.

Ezt diktálja a talpfa historikuma is.

A romániai sörgyárak kartelszövetkezete indokolatlannak minősíti a vendéglősök által kezdeményezett áremelést

Schiessel Richard, a Tordai Sörgyár Rt. igazgatójának nyilatkozata a Sörközpont kolozsvári gyűléséről — A Bragadiru is belép a kartellbe

Folyó hó 23-án értekezletet tartottak Kolozsváron a kartellben lévő sörgyárak. Az értekezleten a sörgyárak adminisztrációs ügyein kívül két fontos programpontra szereztek. Az egyik a söripart közelről érdeklő új adótörvény, a másik pedig a még kartellen kívül álló Bragadiru sörgyár csatlakozása volt.

A sörgyárakat közelről érintette a kormány új adótörvénye, mert a vendégiparosok

a poharas sör árát poharanként egy lejjel akarják emelni,

ami természetesen kihat a sörfogyasztásra. A sörgyárak indokolatlannak tartják a vendégiparosok áremelését, mert a kormány júniusban megszüntette a 320 lejes forgalmi adót, a vendégiparosok azonban ennek ellenére sem redukálták a sör árát.

Most tehát az a helyzet, hogy a vendégiparosok a hektóliterenként fizetendő 150 lejt poharankénti egy lejjel akarják a fogyasztókon behajtani, úgy ez hektóliterenként 320 lejt tenne ki, holott

a fizetendő adó csak 150 lej.

Különben is egy hektóliter sör ára ma 2022 lej, plus 150 lej adó, összesen 2172 lej, a mi a detailban való eladásnál hektóliterenként 320 poharat véve alapul 3200—3500 kapnak érte az eladók. Ez tehát elég rendes haszon, mellyel a vendégiparosok meg lehetnek elégedve. Ez ügyben alkalmunk volt a Sörközpont egyik tekintélyes tagjával a Tordai Sörgyár igazgatójával Schiessel Richárddal beszélni, ki a helyzetet a következőkben jellemezte:

— A Sörközpont értekezletének egyik legfontosabb pontja volt annak megállapítása, hogy

miként lehetne a vendégiparosokat jobb belátásra bírni a küszöbön álló áremeléssel kapcsolatban.

Ismert tény, hogy az előző kormány eltörölte a 320 lejes luxusadót, amelyet eddig a vendégiparosok fizettek a sör hektóliterje után és ezt az adót más formában a sörgyárak a termelésekor fizetik meg. A sörgyárak azonban ennek ellenére sem emelték a sörárakat s így a vendégiparosoknak le kellett volna szállítaniuk az árakat. Ezt azonban a vendégiparosok nem tették meg s így most, amidőn a kormány a sör hektóliterjét 150 lejjel megadóztatta, indokolatlan az áremelés, mert

a régi luxusadónak tulajdonképpen is csak a felét fizetik a vendégiparosok.

A tavalyi árakkal szemben még mindig 150 lejjel olcsóbb a sör hektóliterének önköltségi ára a vendégiparosok számára, mint volt júniusban. A vendégiparosoknak tehát nemcsak, hogy nem volna indokolt az egy lejes áremelés, de még a poharankénti 50 banis áremelést is mellőzhetik.

— A sörgyárak minden igyeke-

zetükkel azon vannak, hogy a vendégiparosokat jobb belátásra bírják, illetőleg, hogy

egy olyan platformot keressenek, amely kiküszöbölhetné a sör áremelését a detül forgalomban.

A tárgyalások ez ügyben folyamatban vannak a vendégiparosok megbízottjaival és valószínű, hogy sikerülni fog egy oly módot találni, mellyel a vendégiparosok is meglesznek elégedve, anélkül, hogy az a fogyasztóközönség rovására menne.

— A sörgyárak maguk is tudatában vannak annak, hogy

a fogyasztópiac további áremekedést nem bír el és amennyiben az áremekedés nem volna kiküszöbölhető, úgy ez csak a fogyasztó rovására menne,

— ez pedig ellentétben áll a sörgyárak álláspontjával.

— Mi a magunk részéről attól sem zárkózunk el, hogy a kivételesen adónak egy részét átvállaljuk, mint ahogy ezt a múltban is tettük, azonban ennek előfeltétele az, hogy

a vendégiparosok garanciát nyújtsanak a gyáraknak arra, hogy a sör árát semmilyen körülmények között sem fogják emelni.

— Az adminisztratív ügyeket leszámítva, — mellyel az értekezletünk foglalkozott, — a most lefolyó konferenciának egy másik fontos pontja volt a Bragadiru sörgyár, részvétele az értekezleten.

— A Bragadiru sörgyárnak az értekezleten résztvevő főtisztviselője azon óhajának adott kifejezést, hogy a Bragadiru, amely az ókirályság egyik legjelentősebb sörgyára, szintén csatlakozni akar a Sörközponthoz.

— Természetes, hogy a Bragadiru sörgyár a csatlakozással nem akar Erdély területére bevonulni, hanem a másik két nagy regáti sörgyár, az *Azuga* és a *Luther* példájára szervezetbe akar tömörülni, — ugyanolyan feltételekkel, mint amely feltételekkel a Sörközpont többi tagjai csatlakoztak. Formailag

örömmel látjuk a Bragadiru csatlakozását

és mindössze csak egyes részletek kérdése vannak még hátra, melyre vonatkozóan a megbízottak még vállalatunkkal megbeszélést fognak folytatni.

— Az értekezleten egyébként a Sörközpont összes tagjai, a regáti *Azuga* és *Luther* sörgyár is résztvettek és azon — fejezte be nyilatkozatát Schiessel igazgató — a sörgyárakat érdeklő más adminisztrációs dolgokat beszéltünk meg.

Valószínű, hogy kölcsönös jóakarattal sikerülni fog egy olyan megoldást találni, mely elkerülhetővé teszi majd a poharas sör árának emelését és így a sörfogyasztás eddigi intenzivitása minden körülmények között biztosítva lesz.

(p. t. dr.)

Az Aradi Textilipar Rt. újabb tőkeemlése

Az Aradi Textilipar részvénytársaság legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét hatvan millió lejre emeli föl. Az igazgatóság most kezdte meg az alaptőkeemeléshez szükséges részvénykibocsátást. Összesen 13.140 darab új részvényt bocsát ki 2.500 lejes névértékben. A részvények közül 7.710 darabot egy konzorciumnak ajánlottak föl névértéken, míg 5.430 darabot szabadkézből kívánnak értékesíteni. A régi részvényesek minden husz részvény után jogot nyernek egy 2.500 lejes névértékű új részvény lejegyzésére. A kifizetett részvények 12 százalékos osztalékot kapnak. Az új részvények már résztvesznek az 1929-es üzletév nyereségében.

Az új részvények kibocsátásával egyidejűleg a régi részvények átértékelését is megejtik. Minden tíz darab részvényt 250 lej névértékre vonnak össze.

Guvernul va soluționa în scurt timp pretențiunile, pe cari le au ardelenii dinaintea înființării României Mari la institutele de asigurări din Ungaria.

Sunt doi ani decând s'a făcut convenție între statul român și maghiar, în care s'a stipulat, ca filialele întreprinderilor maghiare din nouile ținuturi alipite să fie preluate de către o societate de asigurare naționalizate, însă prea multe lucrări în această direcțiune nu s'au făcut încă, în nici o parte.

În fosta Ungarie au funcționat 44 diferite societăți de asigurare, cari aproape toate au fost reprezentate pe teritoriul Ardealului. După schimbarea imperiului numai puține din aceste au acceptat condițiunile cerute de legea naționalizării, transformându-se în societăți românești, pe câtă vreme cele mai multe din ele au încetat orice activitate, renunțând la interesele lor în România.

La constătuirea societăților de asigurare din Cluj s'a ajuns la hotărârea, ca dl inspector Mazuchi să atragă atenția guvernului român asupra împrejurării, că Ungaria deține o bună parte din capitalul de asigurări ce-i revine, în bună parte, Ardealului. Deci, guvernul este rugat, ca să intervină pe lângă guvernul din Ungaria ca să se stabilească suma totală a capitalului realizat de pe urma asigurărilor, precum și cota care revine Transilvaniei. Asemenea, să se arate și modalitatea după care este exploatat actualmente acest capital și ca să se predea acest capital vre-unei instituții românești, care ar continua pe mai departe operațiile cu aceste afaceri, adică le-ar lichida.

Dl inspector Mazuchi, în zilele aceste va trimite un memoriu guvernului român, cerând aranjarea celor de mai sus și care să fie institutele care ar fi în măsură să preia asupra lor lichidarea fostelor operațiuni de asigurare ale băncilor maghiare din nouile teritorii.

În legătură cu această chestie a avut loc în 22 Ianuarie a. c. o constătuire a reprezentanților tuturor instituțiilor de asigurare din Cluj, sub președinția dlui Augustin Mazuchi, inspector comercial din Cluj. S'a luat în discuțiune chestiunea asigurărilor pe viață

rămase încă de pe vremea schimbării imperiului pe teritoriul vechei Ungarii.

Într'adevăr, în momentul schimbării imperiului, multe institute cari erau f. bine reprezentate în Ardeal, au încetat brusc orice activitate. Însă, cum aceste institute erau în posesiune a lor foarte multe asigurări pe viață ale clienților ardeleni, de-atunci ele nu mai desfășoară nici o acțiune fie în sensul ca clienții să-și poată plăti mai departe primele de asigurare, fie ca cele ajunse la scadență se poată fi valorificată de către ei, având toate drepturile.

Unele institute din Ardeal ar fi dispuse să preia afacerile acestor societăți cari s'au retras, însă e necesar, ca guvernul din Budapesta, ca oficial să se poată stabili până la ce punct mai pot fi interesate forțele societăți în afacerile din cari s'au retras, precum și care ar fi modalitatea de a se prelua aceste afaceri de către institutele bancare românești.

Societatea de asigurare „Phönix” a primit autorizație să-și înființeze afiliații în România

Ministerul de industrie și comerț a aprobat în 14 luna curentă, ca societatea de asigurare vieneză „Phönix” în viitor să aibă dreptul să înființeze sub numele său institute afiliate în România.

Această societate deja și în timpul de pace a fost reprezentată în Ardeal, însă prin sistemul naționalizării reprezentarea ei a fost preluată de Steaua Română. Și în viitor această societate se va ocupa cu operațiuni de asigurări pe viață, pe câtă vreme celelalte feluri de asigurări rămân tot în mâinile „Stelei Române”.

Sediul centralei societății de asigurare „Phönix” va fi în București, iar subcentrala ardeleană va fi la Sibiu.

Olvassa a
Lemnul-t

A német-román gazdasági egyezmény nyomán kedvezően zárulnak a két állam közötti gazdasági kapcsolatok

Stressemann német külügyminiszter és Maniu Gyula miniszterelnök nyilatkozatai egy berlini vezetőlapban

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

A kormány gazdasági körei a kölcsön és a lejstabilizáció szempontjából óriási jelentőséget tulajdonítanak azoknak a megnyilvánulásoknak, amelyek azt igazolják, hogy a német-román egyezmény megkötésével a két állam közötti feszült viszony enyhülni fog.

Ennek egyik bizonyítékát szolgáltatja a Deutsche Allgemeine Zeitung egyik legutóbbi számának vezércikke, amelyben a nagy német vezetőorgánum

feltűnően meleg hangon foglalkozik Románia pénzügyi életének egzisztenciális problémáival

és mindkét államra nézve hasznosnak minősíti a német-román gazdasági egyezményt.

Ugyanebben a lapszámban látott napvilágot Stressemann német külügyminiszter feltűnést-keltő nyilatkozata, amely a következőképp hangzik:

— A német birodalom és Románia között 1928 november 10-én kötött gazdasági megegyezés perfektuálása — mondotta a német külügyminiszter — azért vált lehetségessé, mert mindkét állam kormányát az a vágy ha-

totta át, hogy

a világháború okozta differenciákat éimindlják

és jobb jövő reményében megsürgessék a függő kérdések megoldását.

— Ezért ezt a gazdasági megegyezést

ugy tekintjük, mint a német román jóviszony alapkövet,

amelynek hivatása a két állam közötti gazdasági kapcsolatokat kimélyíteni. Meg vagyok győződve arról, hogy Németország és Románia között olyan intenzív gazdasági forgalom fog megindulni, amely mindkét állam javait fogja szolgálni.

Az „Allgemeine Zeitung” ugyanezen száma közli Maniu Gyula miniszterelnök nyilatkozatát, amelyben a miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány rendkívüli módon meg van elégedve a német-román egyezmény eredményével és reményét fejezi ki, hogy a törvényesség jegyében inaugurált állampolitikával Románia belpolitikai életét konszolidálni fogják, a külfölddel pedig intenzív gazdasági kapcsolatokat fognak létesíteni.

A 25 centiméteren aluli „minta érték nélküli” gyapju és szövetminták vámmentessége

A bukaresti pénzügyminiszterium körrendeletet adott ki az összes határ- és vámhatóságoknak, melyszerint teljes vámmentességet élveznek a gyapju- és szövetminták, ha azok 25 centiméternél nem nagyobb hosszúságúak, ugyanezen teljes vámmentességet élveznek fonál- és gyapjuminták, gyapjuszövetdarabok, ha azok 200 grammnál nem súlyosabbak és ha lepecsételetlen állapotban küldetnek. Ezek a küldemények azonban „minta érték nélkül” jelzéssel kell legyenek ellátva.

Doleanțele restauratorilor au devenit acute

Adunarea generală a sindicatului restauratorilor din Cluj

Sindicatul restauratorilor din Cluj, si-a avut adunarea generală în 22 Ianuarie a. c. la orele 4 p. m. în sala festivă a Camerei de Industrie și Comerț din localitate, având la ordinea de zi între altele: modificarea statutelor în sensul de-a se crea noi resurse pentru fondul sindicatului prin înființarea unor întreprinderi; alegerea noului comitet; stabilirea bugetului pe anul 1929; înființarea secțiilor de ajutor reciproc; modificarea legea reaosului duminical; a legei controlului asupra stabilimentelor publice; a legei spiritului; a impozitelor și taxelor etc.

Adunarea, luând hotărâri în privința acestor chestii și fixându-i și atribuțiile, a ales următorul comitet:

Președinți de onoare: Dr. Rațiu Dominic, Erfurth Hugó, Breiner H. Iosif, cu drept de vot în comitet totdeauna.

Președinte: Decei L. Aurel.
Președinte adm.: Komjátzszeghy Lúdvic.

Locuitor de președinte și vicepreședinte: Ioan Ciociu.

Vicepreședinți: Nagy Nicolae, Obancea Gheorghe.

Președintele cărciumarilor: dl. Salamon, iar vicepreședinte dl. Klein.

Iuriconsult: Dr. Dominic Rațiu.

Censori: Braun Martin, Ardevan Teodor, Vázsonyi Manó.

Casier: Alesi Frigyes.

Comisiunea executivă: Földes Ábrahám, Bodea Iosif, Mezei Desideriu, Bichis Nicolae, Falk Imre și președintele și vicepreședinții din oficiu.

Membrii în comitet: Trencă Victor, Szinetár Iosif, Kacsó Tivadár, Weipert Francisc, Láida Jenő, Istvánffy Ioan, Suciú Teodor, Majorossi Rudolf, Falk Maurițiu, Timișan Andrei, Pál Iuliu, Salamon Alexandru, Szili Sigismund, Breiner Alexandru, Borbáth Anton, Nyiszter Gligor, Mihăileanu Petru, Abrudean Ioan.

Supleanți: Takács Martin, György Paul, Valkai Ștefan, Szilágyi István, Klein Mózes, Baranyai Imre.

Secretarul general al Uparului ia parte la ședințele generale și ale comitetului.

În genere deci a fost ales vechiul comitet, cu puține modificări înfră cari dl. Dr. Do-

minic Rațiu a fost ales președinte de onoare, și juriconsult, pentru munca rodnică ce a depus în interesul sindicatului. Secretar a fost reales tot dl. Lazar, în urma activității pozitive, ce a depus pentru membrii sindicatului. Dl. Decei, după o pauză, de asemenea a fost ales președinte, fiind considerat ca o persoană de mare valoare pentru sindicat.

Noul comitet a fost salutat cu cuvinte bine chibzuite de către dl. Carol Szirmai, secretarul general al U. P. A. R.-ului, în numele organizației generale a restauratorilor și proprietarilor de cafenele și cofetării.

A C. F. R. a talpfatermelők után a szén árát is redukálni akarja

A romániai szénbányák és a CFR. között tárgyalások indultak meg, a vasút részére szükséges szénzállítás lebonyolítására.

A tárgyalásokat a CFR. részéről Theodorescu vezérigazgató vezeti. Theodorescu nyolc százalékkal alacsonyabb árat ajánlott fel a szénbányatulajdonosoknak, mint amennyit az elmúlt évben fizetett a CFR. a szénért. Tekintettel azonban arra, hogy a kormány a szénbányák forgalmi adóját egy szá-

zalékról három százalékra emelte fel, a Theodorescu vezérigazgató árcsökkenése tulajdonképpen 11 százalékos redukciónak jelent a szénbányák részére.

A tárgyalások egyébként még mindig folyamatban vannak és döntés valószínűleg csak a jövő hét folyamán lesz a szénbányákat oly közelről érintő ügyben.

Ez már a második lépése a CFR.-nek, amellyel az ipar bórén akarja a vezérigazgatóság az államvasutak deficitjét behozni.

Meghívó

A Közgazdasági Bank Rt. Déva t. részvényeseit az 1929. évi február hó 10-én d. e. 11 órakor Déván, az intézet helyiségében (Str. Regina Maria 9), vagy ha akkor a részvényesek határozatképes számban meg nem jelenének, az alapszabályok 21. §-a szerint folyó évi február hó 18-án d. e. 11 órakor ugyanott tartandó

XXI. rendes évi közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. — 2. Jegyző és két közgyűlési jegyzőkönyvet hitelesítő részvényes kijelölése. — 3. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentéseinek tárgyalása. — 4. A számadások megvizsgálása, mérleg megállapítása, a nyereség felosztása, felmentvény megadása. — 5. Alapszabályok módosítása. — 6. Igazgatóság kiegészítése. — 7. Felügyelőbizottság kiegészítése. — 8. Indítványok.

Déva, 1929. január 10-én.

Igazgatóság.

Jegyzet. Az alapszabályok 15. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t. részvényesek és alapszabályszerű képviselők felhívhatók, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt, a képviselők ezenkívül meghatalmazásaikat 1929. évi február hó 8-ig az intézeti pénztárnál elismervény ellenében letételemezni sziveskedjenek.

A felügyelőbizottság által megvizsgált évi számadások 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében megtekinthetők.

A Heinrich szappangyár megkapta a moratóriumot

Folyó hó 26-án tárgyalta az Ilfovi törvényszék a kolozsvári Heinrich szappangyár moratórium engedélyezése iránti kérvényét. A törvényszék a bemutatott leltár alapján jogosnak ítélte a szappangyár kérését és

a moratóriumot egyelőre hat hónapról engedélyezte.

A szappangyár a kapott moratórium értelmében havonként köteles bemutatni a gyár forgalmát és az összes kifizetett törlesztéseket. Ugyisint meg kell kezdje a hitelezőkkel a kiegyezési tárgyalásokat is.

Mint értesültünk, a szappangyár

igazgatósága tárgyalásokat folytat több tőkecsoporttal, az üzem átvétele, illetőleg reorganizálására vonatkozólag.

Egyes verziók szerint több olyan ajánlat fekszik az igazgatóság előtt, mely alkalmas a gyár meggyengült üzemének rentabilissá tételére.

A legnagyobb nehézséget a csődbe került Közgazdasági Banknál letétbe helyezett részvények képezik, mert ezek akadályozzák az igazgatóságot abban, hogy közgyűlést hívjon össze, mely hivatott volna dönteni a gyár, illetőleg a régi részvények sorsáról.

Redacția ziarului „Ardealul Economic” în VIENA: Bela Benczel, Wien, IV. Schönburg Strasse No. 36, etajul I.

AUTÓTÖZSDE

Castiglioni szanálni akarja a csődbejutott német automobilipart

Külföldi autógyárak fúziója az osztrák vállalatokkal

Az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság bécsi szerkesztőségétől

Az osztrák pénzügyi körökben sokat beszélnek mostanában a bécsi pénzkirály, Camillo Castiglioni legújabb terveiről, aki most már az automobil-szakmában is vezetőszerepet akar játszani.

Ismeretes, hogy a német autópárban hosszú idő óta harcok dülnek, amelyek

ennek a nagy iparnak tökéletes szanálását tűzték ki céljukul

Meg kell szünnie végre a régóta húzódo automobil-válságnak, hogy ez a fejlődőképes ipar elérhesse az őt méltán megillető pozíciót.

Az automobil-harc előterében a világhírű Daimler-Benz-gyár áll. Sok szó esett mostanában arról, hogy a Daimler-Benz és a francia Citroen-gyár fuzionálni fognak. Ennek a módzatnak azonban kevés lehetősége van több okból kifolyólag. A belga autógyár mögött

egy nagytőkéjű konzorcium, a Marquet-csoport áll, amely a Daimler-művek fellendítéséhez szükséges tőkét elő tudná teremteni.

Ezzel az érdekes tervvel kapcsolatban bécsi és berlini tőzsdekörökben már sokan tudják, hogy

Castiglioni is érdekelve van ebben a nagyfotosságu pénzügyi tranzakcióban.

Hetek óta rohamosan emelkednek a Daimler-részvények értéke és ezzel kapcsolatban a jólinformáltak tudni vélik, hogy Castiglioni, a hatalmas bécsi pénzkapacitás vásárolja össze a részvényeket. Annál is valószínűbb ez a feltevés, mert

Castiglioni az utóbbi időben feltűnően sok automobil-érdekeltséget vállalt

és sok gyárban erősen érdekelve van. Tény az, hogy már sikerült neki egy tőkecsoportot összehoznia, amely a bécsi automobil-művek szomorú sorsát van hivatva jobbra fordítani és az üzemetek fellendíteni. Azt azonban senki sem tudja, hogy

Castiglioni a „Minerva” ellen küzd-e, vagy pedig éppen a belga automobil-gyár útját egyengeti.

Az ügy kimenetele elé nagy érdeklődéssel tekintenek az osztrák szakkörök, mert annak eredményétől várják az osztrák automobilválság megoldását és az automobilizmus fellendülését.

Ugyancsak más oldalról is támogatják a válsággal küzdő német automobilizmust. A napokban jött létre egy érdekes fúzió, amely

a Daimler-műveket, a „Puch” autógyárral és az osztrák re-

pülőgépgyárral vonta közös érdekltségbe,

A fúzió már a közel jövőben végleges megoldást nyer. A napokban adott be a Daimler részvénytársaság egy kérvényt a bécsi kereskedelmi törvényszékhez, amelyben alaptőkéje fel-emelését kérte. Itt nincsen szó

Brczel Béla.

Fabricele de bere contra urcării prețurilor berei

Dl. director Schiessel dela Fabrica de Bere din Turda speră încheierea unei convenții cu restauratorii contra urcării prețurilor

Fabricele încadrate în cartelul de bere, au avut în 23 Ianuarie a. c. o întrunire în Cluj, având două puncte principale de discutat, pe lângă chestiile administrative la ordinea zilei.

Dintre cele două puncte unul a fost

aderarea fabricii de bere Bragadiru din București la cartel,

iar al doilea era atitudinea fabricantilor de bere față de noule taxe și impozite stabilite asupra beuturilor alcoolice.

Fabricanții de bere s'au ocupat mai intensiv în special cu chestia nouilor taxe, avându-se în vedere, că restauratorii caută să urce prețurile berei cu câte un leu la pahar, nemotivat, deoarece în Iunie 1928, când guvernul a anulat impozitul de 320 lei pe cifra afacerilor,

restauratorii nu au scuzat prețurile berei.

În consecință, în prezent, dacă restauratorii caută să încaseze câte un leu la fiecare pahar de bere, pentru impozitul de 150 lei stabilit la un hectolitru de bere, atunci ar incasa 320 lei în plus la fiecare hectolitru, socotit cu 320 de pahare, pe când impozitul se cifrează numai la 150 lei.

De altfel, prețul unui hectolitru de bere, în prezent se cifrează la 2022 lei plus 150 lei impozitul nou, în total se cifrează la 2172 lei, pentru care restauratorii incasează 3200—3500 lei,

un profit, cu care se poate mulțumi oricare restaurator.

În această chestie, de altfel, un marcant membru al cartelului de bere, dl. director Schiessel dela Fabrica de Bere din Turda, ne-a declarat următoarele:

— Punctul cel mai principal al întrunirii a fost acela, de-a căuta o soluție pentru

a-i convinge pe restauratori, ca să nu urce prețurile.

Guvernul anterior, după cum

se știe, a anulat impozitul de lux de 320 lei, stabilit restauratorilor pentru fiecare hectolitru de bere și acest impozit acuma îl plătesc fabricele, însă sub altă formă, la producere. Dar fabricele de bere, cu toate aceste atunci nu au urcat prețurile berei și astfel

restauratorii atunci ar fi trebuit să-și reducă prețurile.

În schimb acuma, când guvernul stabilește 150 lei la hectolitru de bere, urcarea prețurilor este nebazată, fiindcă restauratorii plătesc numai jumătate și din vechiul impozit de lux.

Prin urmare, berea este mai ieftină cu 150 lei pentru restauratorii decât în Iunie trecut.

Restauratorii astfel pot să nu urce prețurile nici cu 50 bani și nu cu un leu.

— Fabricanții de bere ni-zuiesc din toate puterile, ca să-i convingă pe restauratori să nu urce prețurile berei. Tratatifele în acest sens sunt de altfel în curs și desigur se vor găsi modalitățile, cari să satisfacă și pe restauratori,

fără să se arunce în sarcina consumatorilor o nouă urcare de prețuri.

— Doar și fabricanții de bere sunt convinși, că o nouă urcare de prețuri nu mai poate suporta populația, fără risicul de-a se reduce consumația, contrar principiului fabricantilor de bere.

— Noi, din parte-ne suntem chiar dispusi, ca

să luăm asupra noastră o parte din noul impozit,

ca și întrecut, dar în schimb să ne de-a restauratorii garanțiile necesare, că nu vor urca prețurile nici într'un caz.

— Un alt eveniment important al întrunirii, a fost participarea firmei Bragadiru la întrunire. Reprezentantul fabricii de bere Bragadiru din București, a declarat, că și această fabrică dorește să se încadreze în cartel. Fabrica Bragadiru este una dintre cele

mai mari fabrici de bere în Vechiul Regat. Aderând la cartel însă, evident nu căută ca să intre în Ardeal, ci numai să se organizeze, după modelul celor două mari fabrici „Azuga” și „Luther” din Vechiul Regat în condițiunile stabilite de către cartel. Aderarea fabricii Bragadiru, o privim cu bucurie pentru bransa noastră.

— La întrunire au luat parte de altfel foști membri cartelului, și au fost reprezentate chiar și fabricile „Azuga” și „Luther”.

După cum se poate constata din declarațiile dlui Schiessel, nici fabricile nu doresc o nouă urcare de prețuri în detrimentul consumatorilor și astfel se speră, că chestia se va soluționa fără o nouă urcare.

Convocare

Domnii acționari a băncei Banca Economică S. pe A., Deva să invite la

XXI. adunare generală ordinară care se va ține în Deva, la 10 Februarie 1929 la ora 11 a. m. în localul institutului (Str. Regina Maria 9), sau dacă atunci acționarii nu se va prezenta în număr recerut, conform § 21 din statute la 18 Februarie a. c. la ora 11 a. m.

Ordine de zi:

1. Deschiderea prezidențială.
2. Designarea notarului și 2 verificatori a procesului verbal a adunării generale. — 3. Desbaterea raportului a direcțiunii și comitetului de supraveghere.
4. Examinarea conturilor, stabilirea bilanțului, împărțirea profitului net, darea absolutului. — 5. Modificarea statutelor. — 6. Intregirea consiliului de administrație. — 7. Intregirea comitetului de cen-sori. — 8. Propuneri.

Deva, 10 Ianuarie 1929.

Direcțiunea

Nota. Conform § 15 a statutelor acționarii cu dreptul de votare și încredințati, conform statutelor sunt provocați ca acțiunile lor cu cupoanele neexpirate și încredințatii lor procura sa le depune până la 8 Febr. 1929 la caseria institutului.

Conturile revizionate prin comitetul de supraveghere se pot privi în localul institutului cu 8 zile înaintea adunării generale.

România a gazdasági kis- ántánt összehozásán fáradozik

A konferenciát áprilisra hívják össze Bukarestbe

Megbízható forrásból nyert értesüléseink szerint a román külügyminiszter részéről lépések történtek Belgrádban és Prágában egy gazdasági kisántánt összehívására. Az erre irányuló diplomáciai előmunkálatok már jelentékenyen előrehaladtak és kilátást nyújtanak a terv gyors megvalósítására. A román külügyminiszter által propagált javaslat szerint a kisántánt három államának egy-egy képviselője találkozna Bukarestben és ott megformulazzák a gazdasági kisántánt létrejötteléhez szükséges terveket és kérdéseket. Az így kidolgozott terveket azután a három állam kormányai elé terjesztenék jóváhagyás végett és a kormányok által elfogadott terv alapján Bukarestben áprilisban összejövő konferencia foglalkozna a kérdés tényleges megvalósításával.

A világ 1928—29. évi cukortermelésének összege meghaladja a huszonnyolcmillió tonnát

Sulyos válsággal küzd a cukor világpiaca, amit főleg a tulprodukciónak idéz elő — Pontos statisztika a különböző államok termelési kvantumáról — A romániai cukoripart is befolyásolja a világpiacot predominaló krízis

Február havában össze ülnek a romániai cukorrépa termelők és cukorgyárosok, hogy megegyezést létesítsenek az 1929—1930 évi cukorkampány lebonyolítására. Az érdekelteknek igen körültekintően kell majd eljárniuk a romániai cukortermelés és cukorfogyasztás kapacitásának felértékelésénél és számot kell vetniük azzal, hogy a cukor világpiaci helyzete is igen változós.

A cukorkampány lebonyolításának előkészítésével vezérelvül kell szolgáljon az érdekelteknek az, hogy lehetőleg exportra is dolgozzanak, anélkül természetesen, hogy a belföldi piac bármilyen megrázkodtatásokat szenvedne ezáltal, mert csak ez az út nyitja meg a lehetőséget arra, hogy Románia is beleillesszék a nemzetközi cukorpiac vérkeringésébe.

Tallózás a múlt statisztikáiban

A nagy háború előtti év világtermelése cukorban majdnem huszmillió tonna volt s míg ez a mennyiség a háborús évek alatt,

a termelési rend dezoláltsága következtében egyre inkább csökkent,

a béke jegyében megindult 1919—1920. évi termelési kampány májra tizenhat millió tonnát tud felmutatni, 1920—1921. már megközelíti a békeévek kontingensét és 1928—1929-re, az eddig rendelkezésre álló adatok szerint

a várható világtermelés túlhaladja a huszonnyolc millió tonnát is.

A termelésnek ezen óriási arányu emelkedésével a cukorfogyasztásban évről-évre mutatkozó és 3—5 százalék között tendáló többlet dacára is, a fogyasztás lépését tartani nem tud és a termelés s a fogyasztás közötti diszparitás egyre élesebbé válva, az elhelyezhetetlen cukorkészletek egyre növekednek.

A cukorexport, védővámok és az egyes államok cukoriparának állami támogatása miatt egyre jobban összezsugorodik

és így áll elő az a helyzet, amelyben a cukortermelés ma van:

a cukoripar világpiaci krízise.

Ebből a mai helyzetből önként adódik a feladat: a termelés csökkentése, elsősorban azokban az államokban, ahol az exportra szánt mennyiségek túlhaladják a belföldi fogyasztást (így tehát Romániában is), de a termelés csökkentése az európai cukorgyártásra azt a veszélyt rejti magában, hogy

Kuba és Jáva az olcsóbb nádcukorral elárasztaná a piacokat

és a redukáltan dolgozó répacukoripartól biztos piacokat hódítaná el.

A cukor világpiaci krízisének okai

A világpiaci krízis felé már évek óta haladó európai cukoripar a mai állapot feltartóztatására lényegesebb óvintézkedéseket tenni nem tudott, sőt azt látjuk, hogy az államháztartás bevételi forrásai és a külkereskedelmi mérlegek aktivitása szempontjából

a kormányok gazdaságpolitikai tényezői a cukorgyártást szívesen fokozzák.

Anglia évről-évre prémiumokkal segíti elő a cukortermelést és a szabad kereskedelem egykori bölcsője: Anglia a cukorrépa-termelést szubvencionálja.

Az import csökkentésére szívesen látja az utóbbi években alakult csehszlovákiai, sőt magyarországi tőkével alakult cukorgyárakat, amelyek

a nádcukor behozatalt erősen megcsappantották.

Németország államháztartásának, a jótételi kötelezettségek fedezésének jelentős részét a cukorexport képezi és mert a birodalmi kormány tudja, hogy a

német agrárizmus egyedül a cukortermeléssel tud a jótételi kötelezettségekhez hozzájárulni,

a cukorexportot fokozza, annál is inkább, mert a német birodalmi bevételek négy százaléka a cukorból ered.

Németország különben is a világ legelső cukorrépa termelőjévé fejlődött

és Werner Sombart nem mondott nagyot akkor, amidőn leírta, hogy „amint Angliát a gyapot és a vasipar tette nagygyá, úgy fejleszti kapitalista nagyhatalomná a cukoripar Németországot”.

A cukoripar fokozása a többi államokban

Lengyelország a cukoriparral devizát adó legjelentősebb termelési ágát bírja és a termelés csökkentésére az államháztartás mai gondjai mellett nem gondolhat.

A szovjetek Oroszországa egyetlen iparát sem fejleszti oly energiával, mint a cukoripart és rövidesen fedezni tudja a mindenesetre még jelentősen emelkedő belföldi fogyasztást.

A mai Ausztria az átalakulás előtt a belföldi szükségletnek alig tíz százalékát fedezte, ma már hetven százalékig látja el azt, a külföldi cukor ellen pedig sulyos védővámokkal védekezik, épen úgy, mint Magyarország és a balkáni államok fejlődő cukoripara, amely piacokról a német és a csehszlovákiai cukor hovatovább kiszorul.

A cukor világpiaci krízisének okai

A nemzetközi piac helyzetének jellemzésére felemlítjük a cukoripar legutóbbi statisztikáját, amely most már nemesak teoretikus

arányban tükrözi vissza a nemzetközi cukorpiacot uralkodó általános helyzetet.

A nemzetközi cukorstatisztikai egyesület és Mikusch dr. becslései szerint Németországban ebben az évben 1,700,000 tonna cukortermést várnak, szemben az előző évi 1,670,000 tonnával. Összesen 248 cukorgyár lesz üzemben, amelyre a mintegy 40,532,600 tonna cukorrépa feldolgozása vár. A másik nagy cukorrépa-termelő állam, Csehszlovákia cukorrépa vetésterülete mintegy 250,000 hektárra csökkent. Ennek megfelelően

a termelt cukor a becslések szerint 1,100,000 tonna lesz, ami 153,000 tonnával kevesebb az előző évinél.

Az újabb becslések pedig arról számoltak be, hogy a kedvezőtlen időjárás folytán a terméskilátások rosszabbodtak, ennek megfelelően a remélhető cukortermést 938,000 tonnára számítják, ami 25%-kal kevesebb az előző évinél. Az összes feldolgozásra kerülő cukorrépa mennyisége mintegy 5 millió 631,000 tonna lesz.

Lengyelországban emelkedő a tendencia

Lengyelországban a cukorrépa vetésterülete s azzal együtt a cukortermelés a becslések alapján emelkedő tendenciát mutat. Az 1928—29 termelési évben üzemben levő 7 cukorgyár 4,230,000 tonna cukorrépat fog feldolgozni s az előző évi 566,727 tonna cukorterméssel szemben körülbelül 670,000 tonna cukrot fog piacra hozni. A belföldi cukorszükséglet emelkedése miatt

a belső fogyasztás is 380,000 tonnára emelkedett, de még így is mintegy ¼ millió tonna marad exportra.

Franciaország cukorrépaával bevett területe ezidén 5000 hektárral megnövekedett s a becslések szerint 800—860,000 tonna cukortermést ígér. Ausztriában az általános agrárfejlődésnek megfelelően

a cukorrépa-termelő terület tetemesen megnövekedett, a termelői cukormennyiség azonban mégsem fogja meghaladni az előző évi 110,000 tonnát.

A belga és olasz cukoripar helyzete

Belgium cukorrépa vetésterülete a tavalyi 71,000 hektárról 65 ezer hektárra csökkent s bár a hektáronkénti répahozam kevesebb, mint az elmúlt évben, a répak cukortartalma jóval felülmúlja az előző évit.

A terméshozam alapján a belga cukoripar az 1928—29 termelési évre mintegy 250—260,000 tonna cukor kitermelését irányozta elő az előző évi 275,000 tonna termelésével szemben.

Olaszország mezőgazdaságának fejlődése a cukorrépa-termelések növekedésében is kifejezésre jutott,

amennyiben a cukorrépaával bevett területek mintegy 26%-kal nagyobbodtak s ezzel elérték a 112,000 hektárt.

A termelt 2,700,000 tonna répa 51 gyárban kerül feldolgozásra, amiből mintegy 375,000 tonna nyers cukrot várnak. Ugyancsak növelik cukortermelésüket Hollandia (280—290,000 tonna cukortermelés ezidén, tavaly 254,000 tonna). Svédország (165,000 tonna ezidén, a tavalyi 145,000 tonnával szemben), Spanyolország (235,000 tonna ezidén, tavaly 217,000 tonna) és Jugoszlávia (a tavalyi 85 ezer tonnával szemben ezidén 95—105,000 tonna), Dánia 1928. évi cukortermelése egyszíntén fogmozogni az előző évivel, az körülbelül 145,000 tonna lesz. Kisebb termelésre számítanak Romániában, ahol

a tavalyi 148,000 tonnás hozammal szemben, 1928—29-ben csak 109,000 tonna várható.

Bulgáriában a termés a tavalyi 42,000 tonnáról 30,000 tonnára esett. A jelentés nem emlíkezik meg Nagy-Británia termelési előirányzatáról.

Hiányzik a termelés és fogyasztás közötti egyensúly

A krízis jelei itt vannak! Scholler a csehszlovákiai cukordinasztia csehszlovákiai gyárait átengedi a Zivnostenská Bankának és kivonul — Magyarországra. Egy pillantás a tőzsdék cukorértékeire! Az árfolyamok összezsugorodása az első tekintetre szembeötlő. A tőzsdéi forgalomban csak adás van felvevő nincs, legfeljebb a patronizáló bank, amelynek érdeke az árfolyam tartása.

Egyensúly a világ cukortermelése és a világ cukorfogyasztása között.

ez a nagy feladat és ez a feladat lokálisan vagy államközi szerződésekkel meg nem oldható. Amikor néhány évvel ezelőtt a cukornádat és a cukorrépa feldolgozó cukoriparosok, egyrészt Kuba és Jáva, másrészt Németország Csehszlovákia és Románia a termelési restrikciónak megállapodtak, a végső konklúzió az lett, hogy

Jáva és Kuba rekordtermést hoztak ki, Németország a Dawesszerződés miatt fokozott energiával látott a cukortermeléshez,

a redukciónak egyedül csak Csehszlovákia hajtott végre.

A la longue, a mai krízis nem tarthat és akik a népszövetséget, illetve az annak égisze alatt egybehívandó nemzetközi cukorkonferenciát tartják a kérdés tisztázására illetékesnek, az utat jól látják.

Csak nemzetközi megállapodás és ellenőrzés hozhatja meg az eszközöket, amelyek a krízist enyhíthetik

és a cukorgazdálkodást a termelés és a fogyasztás egyöntetűségéhez segíthetik.

A cobdenizmus idealistái elszomorodottan láthatják, hogy a védővámok európai államok egyrészt egymással, másrészt a nádcukrot importáló tengerentúli államokkal hogyan vivják most elkeseredett harcukat, amely ha egy-két állam győzelmével is végződik, mégis Normann Angelnek lesz igaza: „a háború mindenképpen rossz üzlet”, ha emberre, ha cukorra megy a játszma.

Sirius.

Pentru sporirea și întreținerea șoselelor, se stabilesc noi taxe asupra vehiculelor, uleiurilor, benzinei și transporturilor de mărfuri

Câte 50 lei de fiecare vagon de mărfuri — Sporirea șoselor de la 13 la 20 mii de km. — Din noile taxe se intenționează sporirea fondului șoselor de la 60 la 380 milioane lei — Șapte miliarde pentru construirea celor 7000 km. de șosele naționale noi

Precizările dlui PAN HALIPA, ministrul lucrărilor publice

„Ardealul Economic” anunțase la timp, că se pregătește un proiect de lege a drumurilor, în sensul cărui proiect se intenționa, ca să se creeze fonduri necesare pentru construirea unor noi șosele și pentru întreținerea șoselor naționale. Totodată anunțase, că creșterea acestor fonduri se plănuia din

nouii impozite, între cari și asupra transporturilor de mărfuri pe C. F. R. și șosele.

Planul, provocând mare consternație, s'a abandonat, sau cel puțin s'a tăgăduit mereu.

Ideia creșterii fondurilor prin noi taxe pentru întreținerea șoselor, s'a lansat încă în timpul guvernului averescan, de către ministrul de atunci, dl. Meisner. În guvernul liberal venit la putere după averescani cu o întrerupere de o lună a încercării dlui Stirbei, ideia era susținută de către ministrul de atunci, dl. I. Nistor, iar după dsa, în actualul guvern, o susține dl. Pan Halipa, ministrul lucrărilor publice. Sub ministeratul dlui Nistor se și începuse lucrările noului proiect, pe care atunci îl anunțase imediat „Ardealul Economic” arătând

surprizele ce a provocat acest proiect, în special în cercurile economice.

Lucrările proiectului se continuă și sub actualul guvern, de către o comisie specială, urgită de către dl. Pan Halipa, actualul ministru al lucrărilor publice, care declară, că proiectul va fi adus în actuala sesiune parlamentară.

Dl. Pan Halipa, accentuând, că pentru întreținerea șoselor naționale, are nevoie de un buget de 380 milioane lei, în locul celor 60 milioane de acum, declară următoarele:

Nouii taxe pe automobile uleiuri, benzină

— Vom pune taxe pe automobile, benzină, uleiuri, cu cari sperăm să atingem încasări în valoare de 70 milioane de lei anual. Dacă aceste taxe nu sunt suficiente. Deaceia,

vom veni cu alte taxe noi pe: benzina grea, motorină, camioane în regiunile industriale.

— De la aceste taxe sperăm să realizăm încă 100 milioane lei anual.

Taxe de 50 de lei pe fiecare vagon de mărfuri

— Toate aceste taxe noi nu acoperă însă nevoile noastre, și atunci va trebui să venim cu

alte taxe puse pe mărfurile,

cari circulă pe C. F. R. și cari la încărcare și descărcare,

utilizează diverse vehicule pe șosele și drumuri. Pentru a nu se spune că venim cu taxe mari, țin să declar că

am hotărât să percepem de vagonul de marfă o taxă mică și uniformă de 50 de lei.

— Cu aceste taxe vom putea mări veniturile de care avem strictă nevoie cu încă 100 milioane lei anual.

Și taxe de cărușie

— Dacă la toate acestea am mai adăoga și

o taxă mică de cărușie la automobilele de transport de persoane și mărfuri,

Sa' admis modificarea statutelor Băncii Naționale

In urma modificării s'a stabilit să se completeze numărul directorilor de la 8 la 10 — Dl. Bolgert va veni ca observator definitiv al operațiilor de stabilizare, dl. Rist reînapoiindu-se la Paris

La o constatare care a avut loc la prezidenția consiliului și la care din partea guvernului au luat parte dnii Iuliu Maniu și Virgil Madgearu, iar din partea Băncii Naționale dl guvernator Burileanu și dnii directori Ion Lapadatu cu Oscar Kiriacescu, s'a căzut de acord asupra modificărilor, ce trebuiesc aduse statutelor Băncii Naționale în legătură cu stabilizarea.

Guvernul, în legătură cu modificarea, a mai cerut și mărirea consiliului de administrație al

am putea ajunge cu aproximație la suma totală de care avem nevoie, pentru întreținerea șoselor noastre naționale.

Sapte miliarde împrumut pentru șapte mii km șosele noi

— Tot în legătură cu chestiunea de mai sus, se caută contractarea unui mare împrumut de investiție, asemănător celui din Jugoslavia. Din acest împrumut ar urma să se mai construiască încă 7 mii de kilometri șosea națională, care este de absolută necesitate astăzi în România întregită.

— Cu chipul acesta am putea realiza un total de 20 de mii de kilometri de șosea națională.

— Dacă am socoti că pentru fiecare kilometru de șosea avem nevoie de suma de un milion de lei,

pentru cele 7 mii de kilometri am avea așa dar, nevoie cam de 7 miliarde lei,

sumă la care ar urma să se ridice împrumutul.

— Anuitățile acestui împrumut cred că ar putea fi plătite din prisosul ce ar exista la fondul drumurilor.

Aceste sunt declarațiile dlui Halipa, ministrul lucrărilor publice, la cari deocamdată nu adaugăm nici un comentariu, ca să nu mi-se spună, că am căuta să facem propagandă contra impozitelor, ca și altora.

Băncii Naționale, cu încă doi directori. Astfel numărul directorilor se completează de la 8 la 10, admițându-se propunerea delegaților guvernului național-tărănist de către delegații Băncii Naționale.

În legătură cu aceste se anunță, că dl. Charles Rist va fi într'adevăr însărcinat cu supraveghierea operațiilor de stabilizare, dar nu va rămânea în țară, decât câteva săptămâni, rămânând observator definitiv în țară dl. Bolgert.

Az Erdélyi és Bánati Kereskedők Szövetsége a kamarai törvényjavaslat visszavonását kéri a kormánytól

Követelik, hogy a kereskedelem és ipar érdekképviseletének véleményét hallgassák meg és a kamarák mostani tanácsait az új választásokig ne oszlassák föl

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” nagyváradi szerkesztőségétől

Az Erdélyi és Bánati Kereskedelmi Testületek Szövetségének elnöki tanácsa legutóbb megtartott ülésén foglalkozott a kamarai törvény javaslatával. Az elnöki tanács elvileg ugyan szükségesnek látja a kamarai

törvény revízióját, azonban ennek dacára sajnálattal és aggodalommal állapította meg, hogy a kormány egy ilyen nagy fontosságú javaslatát a parlament elé terjesztette a nélkül, hogy az érdekelt

körök véleményét kikérte volna. Aggodalmasnak látja az elnöki tanács az eddigi egységes kamaráknak külön kereskedelmi és külön ipari kamarákra való szétválasztását, mert az ország gazdasági életének legközelebbi szakasza a kereskedelem és az ipar harmonikus együttműködését parancsolva megköveteli, ennek garanciáját pedig éppen e közös kamara képezi.

A közös kamaráknak, nagyobb anyagi erejük folytán meg volt a képességük a kereskedelem és az ipar fejlesztését szolgáló intézmények létesítésére, a szakoktatás támogatására és általában olyan tevékenység kifejtésére, ami a kamarák hivatásának megfelel. Az elnöki tanács a kamarák szétválasztását azon indokból is aggályosnak látja, mert ezek a különadminisztráció folytán ugy a kereskedelemre, mint az iparra kétségtelenül teherbőbbletet fognak jelenteni és emellett nem lesznek abban a helyzetben, hogy a kamarák hivatásának előbb érintett részét betöltsék.

Azon indokból, hogy a legközelebbi jövőben a kamarák fokozott működésére lesz szükség, szükségesnek látja az elnöki tanács, hogy a kamarák igazgatótanácsai az új választásokig megbízatásukban meghagyassanak, mivel attól tart, hogy az ideiglenes tanácsok nem támaszkodhatván a megválasztással megnyilvánult bizalomra, nem fejeznék ki kellőképpen a kereskedők és az iparosok akaratát.

Mivel az elnöki tanács a javaslat egyéb részeiben is megállapított módosítást és változtatást igénylő rendelkezéseket, kéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy a javaslatot vegye vissza, s adjon alkalmat arra, hogy a kereskedelem és az ipar hivatalos és szabad érdekképviseletei arra vonatkozólag részletes véleményüket előterjeszthessék.

Rohamos áremelkedés a terpentinolaj piacon

Az ipari célokra használt terpentinaruk az utóbbi időben rohamos emelkedést mutatnak. A feltűnő szilárdulást azzal magyarázzák, hogy az idei termés átlag gyengén sikerült és miután a kereslet igen élénk, a külföldi nagy terpentinnel foglalkozó világcégek az árakat állandóan emelik,

Az ipari terpentinnért szeptember hónapban még 37 fontot fizettek, ez az ár azonban decemberre már 42 fontra szilárdult és ugyanezért a terpentinnért ma már 49 fontot kérnek. Így a rövid hat heti időközben történt áremelkedés vagononként százezer lejt tesz ki.

Vegyipari körök remélik, hogy ez a szilárdulás csak átmeneti jelentőségű és március végén, midőn az új termék feldolgozva piacra kerül, az árak jelentősen visszaesnek.

Jellemző a piac helyzetére, hogy terpentint csak promt szállításra adnak el, miután a terpentint még jelentős árhulámzásokon fog keresztülmenni.

Citiți „Lemnul”

DIANA sósorszesz, vezérképviselet „GEA” KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

Leftinirea curentului electric

Fabrica de ciment Portland, Kugler & Co. din Braşov, care furnizează şi curentul electric necesar capitalei din Ţara Bârsei, a redus preţurile curentului electric pentru iluminat cu câte 1—2 lei de kw. O pildă recomandabilă uzinelor electrice din alte oraşe

În „Adealul Economic” ne-am ocupat în repetiţe rânduri cu problema furnizării curentului electric, necesar diverselor oraşe. Am publicat chiar şi memoriile Uniunii uzinelor electrice din Ardeal şi Banat, arătând, că şi

uzinele electrice sunt pentru o reducere a preţului curentului electric, întrucât li s-a acordat posibilităţi de către guvern în acest scop,

şi independentă administrativă a celor, cari sunt în administraţie comunală. Proiectul noului guvern în privinţa uzinelor electrice nu se cunoaşte nici până în prezent, fiindcă nici o comisie nu a studiat memoriile înaintate guvernului, deşi se apropie anul viitor, pe care

s-a plănuit un congres internaţional mondial de electricitate, ale căror lucrări sunt deja în curs.

Uzinele electrice astfel au rămas în cea mai mare desorientare tocmai în preajma marelui congres mondial de electricitate, care va fi decisiv pentru dezvoltarea viitoare

a vieţii economice mondiale, avându-se în vedere, că după congresul plănuit,

se prevede un mare viitor pentru electricitate,

Unele uzine, în urma întârzierii dispoziţiilor guvernului, minite să de-a avânt dezvoltării industriei de electricitate la noi, astfel au început singure, ca să încurajeze consumaţia curentului electric, reducându-şi preţurile chiar şi fără atât de mult aşteptat dela guvern. Prima uzină, care a început să-şi reducă preţurile curentului, este fabrica de ciment Portland, Kugler et Co., care furnizează curentul electric necesar oraşului Braşov. Această întreprindere a redus curentul electric pentru iluminatul locuinţelor dela 19 la 17 lei per Kw. Pentru instituţiuni publice, şcoli, inclusiv primăria, de asemenea a redus preţul cu câte doi lei la Kw. la 16 lei.

Pentru prăvălii, biurouri s-a redus preţul cu câte un leu.

Pilda întreprinderii braşovene, se recomandă de altfel şi uzinelor electrice din alte oraşe ale ţării, pentru a se încuraja consumaţia curentului electric.

A kormány sürgösen rendezni fogja a kolozsvári biztosító intézeteknek Magyarországon fennálló háborúelőtti életbiztosítási ügyeiket

A kolozsvári biztosító intézetek akciója

Folyó hó 22-én Mazzuchi Augustin cluji kereskedelmi felügyelő elnökletével értekezést tartottak a kolozsvári biztosító intézetek vezetői a régi Magyarország területén az impériumváltozás előtti időből származó életbiztosítási ügyekben.

Az impérium átvétele után ugyanis egyes biztosító intézetek, melyeknek előttr Erdélyben is voltak fiókjintézetek, a határok változásával megszűnték romániai képviselőiket. Ezek a kivonuló intézetek azonban jelentős mennyiségű életbiztosítási kötvények birtokában voltak és azok a felek, akik ilyen intézeteknél kötötték életbiztosításaikat, az impérium óta sem díjtételeiket befizetni, — sem kötvényeiket érvényesíteni nem tudják.

Az erdélyi egyes intézetek hajlandóságot mutatnak arra, hogy ezeknek a kivonult intézeteknek itt lévő üzleteit átvegyék és lebonyolítsák, ehhez azonban szükséges az, hogy a kormány hivatalosan járjon el az illetékes magyar miniszteriumokban, hogy hivatalosan pontosan állapítsák meg, mekkora ezeknek a kivonult intézeteknek a jelenlegi Románia területére eső üzleti érdekeltisége és milyen módon volna lehetséges ezeknek a román intézetek által való átvétele.

Két évvel ezelőtt történt ugyan egy megállapodás a magyar és román állam között, mely meghatározta, hogy a magyar intézetek a régi Magyarország területére, vagyis Erdélyre eső üzleteit, valamely nacionalizált biztosítótársaság vegye át, ugylátszik azonban, hogy azon intézetek, amelyeknek a megfelelő nacionalizált intézetei Románia területén nem működnek, ezeket az üzleti stók átadásokat még mai napig sem hajtották végre.

A régi Magyarország területén ugyanis 44 különböző biztosító társaság működött, melynek majdnem mindegyike képviselve volt Erdély területén is, azonban az impérium átvétele után, csak néhány intézet

alakult át a nacionalizálási törvény által előírt feltételek mellett román intézette, míg a főbbiek egyszerűen megszűntek minden érdekeltséget Romániával.

A kolozsvári biztosító társaságok értekezletén arra a megállapodásra jutottak, hogy Mazzuchi inspektor hívja fel a román kormány figyelmét arra a körülményre, hogy Magyarországon még ma is olyan díjtartalékokat kezelnek az ottani intézetek, melyeknek egy része Romániára, illetve Erdélyre esik. Kérik tehát a kormányt, hogy interveniáljon a magyar kor-

mánynál, hogy ezek a díjtartalékok és az Erdélyre eső mennyiség állapítsák meg, — és precizirozzák, hogy a magyar intézetek az Erdélyre eső díjtartalékokat miképpen kezelik és azokat adják át valamely romániai intézetnek, amely ezeket az üzleteket tovább folytatná, illetőleg likvidálná.

Mazzuchi inspektor a napokban felterjesztést fog küldeni a kormánynak, kérve a fentiek megállapítását és intézkedést arra nézve, hogy mely intézetek bizassanak meg ezeknek a volt erdélyi üzleteknek lebonyolításával.

Guvernul plănuieşte să construiască noi drumuri judeţene

Noui impozite pentru întreţinerea drumurilor judeţene — Se vor impune şi vitele de tracţiune

În legătură cu noul proiect de lege a drumurilor, guvernul se preocupă şi cu ideea construirii unor noi drumuri judeţene, socotind zilele de prestaţie în impozite speciale, ale căror sume se vor vărsa pentru fondurile fiecărui judeţ pentru întreţinerea drumurilor judeţene.

Dl. Pan Halipa, ministrul lucrărilor publice, a evidenţiat, că avem nevoie de 50.000 km. drumuri judeţene noi.

În legătură cu întreţinerea drumurilor judeţene din sursă gu-

vernamentală se precizează, că zilele de prestaţie nu se vor putea menţine, ei vor fi presehumbate în

impozite noi ce se vor stabili asupra venitelor cetăţenilor în fiecare judeţ.

Astfel se vor evidenţa impozite şi pentru vite.

Fondurile drumurilor judeţene vor fi administrate de către judeţe, iar cele comunale de către comune.

Proiectul se anunţă a se aduce în actuala sesiune parlamentară,

S'au scutit de taxe vamale mostrele de stofe

Ministerul de finanţe a avizat printr'o circulară toate punctele vamale, că sunt scutite de taxe vamale mostrele de stofe cari nu sunt mai mari de 25 cm. şi mostrele de aţe cari nu sunt mai grele de 200 grame şi sunt nestampilate. Aceste însă este necesar să fie prevăzute cu insigne „Muster ohne Wert”.

Ujból megkezdi aktivitását Romániában a „Phönix” Biztosító

Az ipar- és kereskedelemügyi miniszterium január 14-én aprobálta a bécsi „Phönix” Biztosító Társaság kérését, amely szerint a „Phönix” biztosító társaság a jövőben saját neve alatt affiliált üzemet állíthat fel, Románia területén. A Phönix biztosító intézetnek már a béke években volt képviselője Erdély területén, a nacionalizálás folytán azonban az intézet

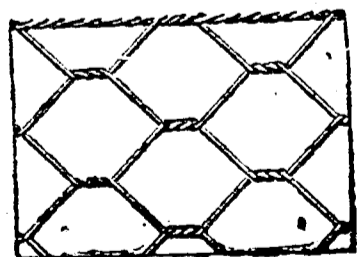
üzletkörét a „Steava Română” vette át.

A „Phönix” biztosító intézet a jövőben is csak az életbiztosítást fogja kultiválni, míg a többi biztosítási ágak a „Steava Română” hatáskörében maradnak.

A „Phönix” biztosító intézet romániai központja Bukarestben lesz, míg az erdélyi vezérképviselő Nagyszebenben fog működni.

Olvassa a

„Lemnul”-t

Többszöröcsavart (hatsarkos) horganyozott sodronykerítésfonatok, mindenféle sodronyszövetek, horganyozott tűskéshuzal, vas- és rézbutorok, sodronyágybetétek a legelőnyösebb árakban beszerezhetők:

Pásztori & Heftmann
Braşov,

sodronyáru, vas- és rézbutorgyárában.

Gyár: Hátulsó-ucca 66. Telefon: 481. Mintaraktár: Kórház-ucca 32. Telefon: 428.

Fatma,

Arad, gyárt

mindennemű fehér és litografált bádogdobozokat rézkelet és ajtóci-meket, különböző tömegeikkel!!!

KÉRJEN ARJEGYZÉKET

MÉRI EGKRITIKA

A pénzügyi élet első megjelent mérlegei is azt igazolják, hogy csak a kölcsön és a lejstabilizáció szilárdíthatja meg Románia pénzügyi életét

Az 1928. gazdasági évet a stabilizáció problémája predominalta. A kölcsöntárgyalások kedvező menetével a stabilizáció kérdése komoly stádiumba jutott és így

a gazdasági élet minden vonalán a lehetőségekhez mérten felkészültek a stabilizációra.

A romániai pénzügyi élet első megjelent mérlegei azt mutatják, hogy a bankok 1928 évi zárszámadásait nemcsak a stabilizáció, de a komoly realizálásra való előkészület szellemében készítették el. Ennek tulajdonítható, hogy a pénzügyi élet új mérlegkészítési szisztemát inauguráltak, amelyben

nem tűnik ki az, hogy milyen arányban emelkedett az aktív és milyen arányban a passzív kamat,

továbbá a nyereségszámla kamattörvényi tétele oly módon van megkonstruálva, hogy az intézet által fizetett kamatok és a beszedett kamatok közötti differencia nem szerepel bruttó jövedelemként.

A realizálás szimptomája, hogy

a rezsiköltség minimális emelkedésének megfelelően veszteség és nyereségszámla is természetes emelkedést mutat.

A kihitelezési üzletág a nagy és középintézeteknél hatalmas fejlődést mutat. Ez az emelkedés a csatolt farületeken átlag 30-60 százalékos, amellyel szemben

az előző évek egyik jelentős jövedelmi forrása a deviza és terminizlet a minimálisra csökkent.

A betétállomány múlt évi szaporulata jóval alatta van az előző gazdasági évek arányszámának. A kihitelezéshez szükséges tökélettel a romániai pénzügyi élet a visszszámítási hitel révén igyekeztek megszerezni. Kedvező jel, hogy ami a reeskomptot illeti főleg a külföldi eredetű tőke s nem pedig a belföldi tőke foglal el nagy helyet. A pénzügyi élet tárcájában lévő

kihitelezési anyag bonifitása az előző évekhez viszonyítva lényegesen emelkedett,

ami annak bizonyítéka, hogy a kétes követelések tartalékának dotálására szánt összegek egyre csökkennek.

A gazdasági élet bizonytalansága folytán a pénzügyi élet az elmúlt évben még mindig tartózkodó magatartást tanúsítottak az iparvállalatoknál való érdekeltség vállalásával és hasonló természetű finanszírozásokkal szemben. A pénzügyi élet gyümölcsös tetésére szánt tőkét csak akkor fogják majd

biztosabb lehetőségeket nyújtó iparvállalatokba fektetni, amikor azoknak rentabilitása kétségen fölül fog állni, ami pedig a lejstabilizáció előtt aligha fog bekövetkezni. Ennek tudható be, hogy

az erdélyi pénzügyi élet tárcájában feltüntetett iparvállalati részvények értékmegállapítása a jelen és aláértékelés szimpomáit mutatja.

A pénzügyi mérlegek tehát igazolják, hogy a külföldi kölcsön és a stabilizáció a mérlegekből kiütőköző irreális differenciákat föltétlenül eliminálni fognak, ami Románia pénzügyi életének megszilárdulásához fog vezetni.

Az első megjelent pénzügyi mérlegek ismertetését az alábbiakban kezdjük meg:

A dévai Közgazdasági Bank Rt.

mérlege a pénzügyi élet fejlődését mutatja.

Hunyad megye ezen régi pénzügyi élet aránylag kicsiny, hárommillió lej alap- és 1 millió 50 ezer lej tartalékokkal mellett 1928. évben 1,417,316 lej 99 bani tiszta nyereséget realizált, ami megfelelő részvényenkénti nettó 110 lej dividendának. A tiszta nyereség felosztása úgy történik meg, hogy az igazgatóság a tartalékalapot kétszáz ezer lejjel szaporította, míg jótékony és kulturális célokra 19,636 lejt fordított. A dévai Közgazdasági Banknak 24,685,304,80 lej értékű betétállománya van, amíg folyószámlabetétként 4,062,536,48 lejt kezel, ami a publikumnak ezen pénzügyi élet iránti bizalmát igazolja. A 30,221,154 lej és váltókölcsön és 11 és félmilliót meghaladó folyószámlaadások tétele a bank mobil tételeinek hűképét adja.

Polári Takarékpénztár Rt. Temesvár

mérlege, 20 millió részvénytőke és 13,812,834 tartalékok mellett 7,485,853,58 lej tiszta nyereséget mutat ki, ami a tőkék 22%-os jövedelmezőségének felel meg. Az eredmény általában az előző évekével azonos. A bank a múlt évben emelte részvénytőkét 15 millióról 20 millióra, amely tőkeemlést még két évvel ezelőtt határozta el és csak most vitte keresztül.

Az egyes üzletágakban aránylag jelentéktelen fejlődés tapasztalható, bizonyosságul annak, hogy az intézet vezetősége a jelenlegi stókk megtartására helyezte a fősúlyt. 122 millió 948,993,39 betétállomány és 23 millió 961,891 reeskompt mellett 135 millió 601,931,13 váltó és 51,359,626,40 folyószámla-kihelyezés szerepel. Az aktívák mérleg szerinti összege 220 millió 417,719,17, bruttó nyeresége 11,544,496,13 lej. A bank rendezési közgyűlésén az igazgatóság javaslatot tesz a részvénytőkének 50 millió lejre való felemelésére.

A Polári Takarékpénztár Rt. Oradea

1928. évi mérlegét összehasonlítva az intézet két előző évi mérlegével azt tapasztaljuk, hogy míg az 1926 évi mérlegben 35%-os, a 1927. évi mérlegben 29%-os rentabilitást mutatott ki, az 1928. évi mérleg szerint 22%-os rentabilitást ért el, vagyis két év leforgása alatt az üzleti rentabilitás több mint egyharmadával csökkent. Az intézet most is ugyanezt a dividendát fizeti, mint az előző években, azonban a folyó évben tartalékolásra csak egy minimális összeg jut, az előző évekhez képest. A folyó évben vitte keresztül tőkeemlést 10 millióról 15 millióra és e tőkeemléssel kapcsolatban jelentős arányban csökkent le az egyes részvények tartalékfedezete.

A Polári Takarékpénztár részvényesei ugyanazt az osztalékjövendelmet élvezik ugyan, azonban birtokaikban lévő részvények belső értéke lecsökkent. A vállalat egyes üzletágait vizsgálva megállapítható, hogy a bank betétállománya közel 10%-kal csökkent. A többi üzletágak mérleg tételei az előző évvel azonosok. A 10 millió részvénytőke mellett 4 millió 315,667 volt 1927. évben a nyereség, a 15 millió részvénytőke mel-

lett, 1928-ban 4,701,372,01 lejre emelkedett.

A Tenkei Takarékpénztár Rt. Tincea

1928. évi mérlegét 6 millió lej részvénytőke és 603,417 tartalékok mellett 1 millió 490,082,23 tiszta nyereséggel zárta (12 és fél százalékos jövedelmezőség). A mérleg általánosságban az előző évvel azonos.

A bank múlt évben emelte részvénytőkét 3 millióról 6 millióra. Betétállomány 11,222,895,91, reeskompt 5,974,060, kihelyezései 22,724,989,06. Az aktívák mérbruttó nyeresége 5,568,731,69 lej, legszerinti összege 25,812,684,06.

Banca Voluntarilor S. A. Cluj

1928. évi mérlegét 1,144,000 részvénytőke és 263,780 tartalékok mellett 204,483 nyereséggel zárta (14 és félszázalékos jövedelmezőség). A mérleg határozott fejlődést mutat. Betétállománya 2 millió 024,750, reeskompt a Banca Nationalánál 1,000,000, kihelyezései 3,919,280 lejt tesznek ki. Az aktívák összege 4,804,385, bruttó nyeresége 698,283 lej.

Castiglioni plănuește asanarea automobilului german ajuns în pragul falimentului

Fuziunea fabricilor de automobile streine cu cele austriace

Dela redacția ziarului „Ardealul Economic” din Viena.

In cercurile financiare vieneze se discută acum cu multă pasiune, planurile mai noi ale milionarului Camillo

Castiglioni, care vrea să joace un rol important în industria automobilistică.

Se știe, că în industria de automobile din Germania de multă vreme se dau lupte mari, cu scopul reorganizării și găsirii unei soluții de prosperare. Trebuie să înceteze odată criza în această branșă a industriei germane și

să se reinceapă opera pozitivă care a edea acestei industrii germane pe piețele mondiale pe cari le merită.

Pe primul plan al acestui lupte este fabrica mondială Daimler-Benz. S'a discutat mult despre fuziunea ce s'ar putea întampla între Daimler-Benz și Citroen din Franța. Această fuziune din mai multe motive are puține șanse. Mai multe șanse de reușită are combinația Minerva-Daimler. In spațiile fabricii de automobile belgiene stă un mare consorțiu financiar, grupul Marquet, care ar putea livra capitalul necesar organizării întreprinderilor Daimler.

In legătură cu acest proiect, la bursele din Viena și Zürich s'a știut imediat că și

Castiglioni este interesat în această chestie.

Deja de vre-o câteva săptămâni se ridică acțiunile Daimler și cu acest fapt, cei bineinformați susțin că un mare grup financiar vienez ar fi cumpărat acțiunile. Cu atât mai probabil este acest lucru, cu cât

Castiglioni s'a interesat în multe afaceri și întreprinderi de automobile.

E fapt, că i-a reușit să înjghebe un grup financiar automobilistic, care să dea un avânt industriei austriace de automobile. Un lucru nu se știe,

dacă Castiglioni luptă contra Mervei sau este pentru afacerea be giana

Toată opinia austriacă așteaptă cu nerăbdare desfășurarea acestei chestiuni, dela rezultatul căreia se așteaptă reinvierea întregii industrii automobilistice austriace.

In acelaș timp, această industrie este sprijinită și din alte părți. In zilele aceste

s'a făcut fuziunea fabricilor Daimler, Puch cu fabrica de avioane vieneză.

In viitorul apropiat toată fuziunea va fi fapt implinit. In zilele acestea, Societatea Daimler p. a. a înaintat o cerere tribunalului pentru mărirea capitalului social. De fapt aici nu e vorba de mărirea capitalului, ci de contopirea capitalului acestor trei fabrici. Se va preschimba acțiunile uzinelor Puch, Daimler și a fabricii de avioane. Prin acest fapt,

capitalul societății uzinelor Daimler s'a urcat dela un milion opt sute de mii a 3 800 000 lei sterline.

Soluția ce se va da crizei automobilistice austriace are mare influență asupra automobilismului românesc, și aceia va decide dacă actualele trăsuri automobile austriace ne luată în seamă acuma, vor putea să-și reia concurența firească față de mașinile streine b. Benz.

CRITICA BILANŢURILOR

Bilanţurile institutelor financiare evidenţiază, că numai nesiguranţa provocată în urma tărăgănirii împrumutului şi stabilizării stânenesc dezvoltarea vieţii economice la noi

Primele bilanţuri ale institutelor financiare, ne evidenţiază interesante date referitoare la viaţa economică

Anul 1928, a fost predominant de problema stabilizării. În legătură cu avansarea tratativilor de împrumut şi problema stabilizării a ajuns în fine în faza decisivă şi astfel, după realizarea acestei probleme şi

viaţa economică va putea lua avânt mai semnificativ pe toată linia.

Bilanţurile apărute acum, ne evidenţiază, că institutele financiare în România, sunt pregătite nu numai pentru stabilizare, ci şi pentru o politică de realizări.

Aceasta se poate constata şi din faptul, că institutele financiare, la încheierea bilanţurilor şi-au inaugurat un nou sistem, din care nu reiese, că

în ce proporţie s'au urcat dobânzile active şi cele pasive,

iar contul profitului este alcătuit în aşa fel, că diferenţa dintre dobânzile incasate şi achitate, nu se evidenţiază ca venit brut.

Ca o simptomă a realizărilor se evidenţiază faptul, că

în mod corespunzător urcării minime a cheltuielilor de regie şi contul profitului evidenţiază o urcare naturală.

Plasarea capitalului în bilanţurile băncilor mici şi mijlocii, manifestează o dezvoltare uriaşă. Această urcare, se cifrează la 30-60%, faţă de care

afacerile pe termene şi de deiză, cari anii trecuţi au constituit una dintre cele mai principale ramuri de activitate ale băncilor, s'a redus la minimum.

Depunerile de asemenea sunt reduse, faţă de cele din anii precedenţi.

Capitalul necesar pentru plasări, institutele în România au căutat să şi-l asigure prin reescompt, care în special provine din streinătate şi nu din ţară.

Bonitatea plasării capitalului însă s'a intensificat în comparaţie cu cea din anii precedenţi.

în urma reducerii continue a sumelor destinate pentru do-

ţarea rezervelor necesare acoperirii pretensiunilor dubioase.

Institutele financiare, în urma nesiguranţei pieţei, anul trecut au continuat să manifesteze rezerve, în privinţa cointeresărilor în întreprinderile industriale.

Institutele financiare îşi vor plasa capitalurile spre fructificare în întreprinderi industriale numai atunci, când aceste întreprinderi vor putea evidenţa o mai mare rentabilitate. Şi aceasta înainte de stabilizare nu se va prea putea demonstra.

Din acest motiv sunt evaluate mai redus acţiunile întreprinderilor în bilanţurile institutelor.

Bilanţurile institutelor financiare, prin urmare justifică desul de elocvent, că diferenţele, cari se evidenţiază acum, vor dispărea după încheierea împrumutului şi după realizarea stabilizării.

Primele bilanţuri apărute, de altfel le evidenţăm după cum urmează:

Banca Economică d n Deva S. A.

în bilanţ îşi evidenţiază o desul de frumoasă dezvoltare, realizând pe anul 1928, un profit net de 1.417.316'99 lei cu un capital societar de 3 milioane şi rezerve de 1.500.000 lei, asigurând acţionarilor o dividendă de 110 lei pentru fiecare acţie.

Profitul net s'a repartizat în aşa fel, că rezervele s'au majorat cu 200.000 lei, pe când pentru scopuri filantropice şi culturale s'au acordat 19.636 lei. Institutul are la depuneri

24.685.304'80, pe când la cont curent evidenţiază 4.062.536'48 lei, care fapt dovedeşte că institutul se bucură de mare popularitate.

Casa Cetăţenească de Economii S. A., Timișoara

în bilanţ pe lângă un capital societar de 20 milioane şi rezerve de 13.812.834 lei evidenţiază un profit net de 7.485.853.58 lei, care sumă corespunde la o fructificaţie de 22 la sută a capitalurilor.

Rezultatul în genere este similar celui din anul trecut. Banca şi-a urcat capitalul în anul trecut dela 15 la 20 milioane. Aceasta urcare era hotărâtă încă acum doi ani, dar numai acum s'a perfectuat.

În unele ramuri ale institutului foarte neînsemnate urcări şi dezvoltări s'au evidenţiat şi acest eveniment dovedeşte, că banca a căutat să-şi menţină actualul stoc. *Depuneri se evidenţiază în sumă de 122.948.993'39, reescompt în sumă de 23.961.891, în cambii 135.601.931'13, iar în cont curent 51.359.626'40 lei.* Activele institutului se cifrează în bilanţ la 220.417.719'17 lei, iar venitul brut la 11.544.496'13 lei. Banca intenţionează să-şi sporească din nou capitalul la 50 milioane.

Casa Cetăţenească de Economii S. A. Oradea-Mare

pe anul 1928, evidenţiază o rentabilitate de 22 la sută, pe când pe 1927 a evidenţiat o rentabilitate de 29 la sută, iar pe 1926, o rentabilitate de 35

Convocare

Domni acţionari ai Băncii Civile din Beiuş S. p. A. se invită la **IV. Adunarea generală ordinară** care va avea loc în Beiuş la 8 Martie 1929 oarele 5. d. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Darea de seamă a Cons. de Adm. şi raportul Com. Cens. asupra gest unei exerciţiului 1928.

1 b) Decidere asupra bilanţul gen. şi cost profit şi pierdere.
c) Repartizarea beneficiului şi descărcarea membrilor Cons. de Adm. şi Com. Cens.
2. Complectarea prin alegere a membrilor Cons. de Adm.
3. Eventuale propuneri.
Beiuş la 18 Ianuarie 1929.

Cu stima:
Cons. de Admin.

Banca Civilă din Beiuş S. P. A. — Belényesi Polgári Bank R.-T.

ACTIVA Bilanţul General 1928 Decembrie 31 — Mérlegszámja 1928. December 31-én PASSIVA

Cassa — Pénztárhelyzet	741.537	Capital deplin vărsat — Alapitőke	2.000.000
Cont curent — Fszámla adósok	670.155	Rezervele speciale p. cr. dub. — Kétes köv. tartaléka*	20.000
Debitori — Adósok fedezettel	1.474.021	Fond de rezerve — Rendes tart. alap**	10.000
Portofoliu — Váltótárca	7.060.816	DEPUNERI pe cartone — Betétek	3.612.256
Investire — Berendezések	85.000	cont curent — Betétek folyószámlán	2.160.847
		Depozit — Készpénzletétek	5.773.103
		Creditori — Fszámla hitelezők	243.453
		Reescont — Visszleszámitolások	424.572
		Interese Tran. itorie — Átm. tételek	800.000
		Beneficiul 1927 évi nyereség	171.200
		Beneficiul 1928 évi nyereség	2.714
			476.487
	10.026.529		479.201
			10.026.529

Contul profit şi pierdere — Veszteség- és nyereség-számla

Cheltuieli de adminis'r. salarii, renumeraţii, chirie, spese de birou etc. — Fize ések, lakbér, irodaköltségek stb.	294.766	Interese şi alte venituri — Kamatok és egyéb jövedelmek	837.466
Impozit — Adó	66.213	Beneficiul 1927 évi nyereség	2.714
Beneficiul pe anul 1927 évi nyereség	2.714		
Beneficiul pe anul 1928 évi nyereség	476.487		
	840.180		840.180

Vasile Erdélyi farmacist
preşedinte — elnök-igazgató

Dr. Killner Béla ügyvéd
dir. gen. — vezérigazgató

Contabil autorizat: — Könyvelésért;
iff. Ertsey Zsigmond

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE: — IGAZGATÓSÁG:

Dr. Nestor Ioan medic
Dr. Killner Gheorghe medic
Böttger Iuliu notar
Dr. Mandel Victor avocat
Szöllőssy István notar
Pelloni Victor comerciant
Papluca Mihai proprietar
Szabó Kálmán inginer-férdőmérnök
Creţ Victor primpretor
Killner László mészler
Coş Gheorghe proprietar

COMITETUL CENZORILOR: — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Králik József Szabó István
Madarász Géza
Molnár György Gyurics Zoltán
Papp Ioan

A legjobb cipőkrém

a
GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN“

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânja noi luxos, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mű-
szerek: Hartmann & Braun.
Szénkefék: Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok:
Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgőncim: RELAIS

Industria Textilă
Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20-
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15-
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10-
Egy garmond sor Lei 80-

Citiți

„Lemnul“

„VICTORIA“

PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINOR/RUGYÁR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goufrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományarut
elsősorban kivitelben

! Telegram: Pasmantéria Victoria !

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — !:

Saját tőkeli 85 millió lej

Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.

Áruraktárai
a vasut
mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket
elfogad

Attila Intézet:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérvári Rt. Gyulafehérváron
Alsófehérvári Takarékpénztár Rt. Nagyváradon
Mecseki Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen
Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron
Székelykeresztúri Takarékpénztár Rt. Székelykeresztúron
Bank Rt. Bányavetőr Szamosújváron
Hitelbank Rt. Szamosújváron

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság“

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. —: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja
Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. —: Telefon: 4-44.

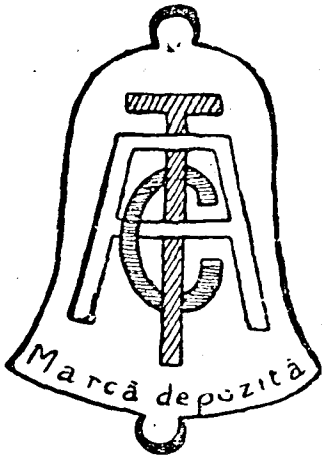
Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.: } TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

Íjára pe un an . . .	{ Pentru particulari, comercianți și industriași 1000 lei	Jumătate an { 600 lei
	{ Pentru bănci și instituțiuni financiare . . . 2000 lei	{ 1200 lei
Belföldön egész évre	{ Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1000 lei	{ 600 lei
	{ Bankoknak és pénzügyintézeteknek . . . 2000 lei	{ 1200 lei
	{ Pentru străinătate } 1500 lei.	
	{ Külföldre . . . . . }	

Annunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm ²	{ 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm ² -ként	{ 15 lei
In text	{ 80 lei
Szövegoldalon	{ 80 lei
Un sir garmond	{ 80 lei
Egy garmond sor	{ 80 lei

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrica

„TACĂMUL” din
CLUJ.

Finetă de 800!

Pabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători.
„TACĂMUL” fabrică de argintării Cluj.
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-52.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Ujság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapesten

a legkellemesebb otthont nyújtja a legelőnyö-
sebb feltételek mellett a keleti pályaudvar ér-
kezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel **PARK** Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét
egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk száll-
jon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.
Telefon: 440, 347.

Sârmă lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârmă arșă,
sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuietoare
de saci, arcuri de mobile, agrape, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tuskeshuzal, acélhuzal, vashuzal, reze-
zett, vashuzal horganyzott, szög minden méretben, zsákkötöző
drótok, irodakapsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht
blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht,
Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrale — Központ — Zentrale

CLUJ—KOLOZSVAR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Sucursale—Fiókiintézetek Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—
Ditró, Gheorgheni—Gyergyoszentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszereada,
Sănmartin-Ciuc—Csikszentmarton, Târgul-Secuesc—Kezdinvá-árhely,
Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. — **Expozituri—Kiren-
deltségek:** Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița-
Rcmană—Maroshévíz

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámítol: VALTOKAI

Atutalásokat és meghitelezéseket az ország bár-
mely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvi-
seletet bírja a „Gazdák” Altalan s Biztosító
R szvénytárs - ak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési **36** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.